

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ПО ЛЕСТВИЦАТА НА РЕЛИГИОЗНО- ПРАВСТВЕНОТО УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ

Цялата духовна природа на човека е устремена към непрекъснато развитие, към безспирен напредък, към всестранно усъвършенствуване. Тя идва от всесъвършения Бог и е предназначена да се стреми с всичките си способности и сили към съвършенството на своя Творец. „Бъдете съвършени, както е съвършен и небесният ваш Отец“ — ето върховната повеля на нашия божествен Учител и Спасител (Мат. 5:48). Единствено чрез непрекъснатото си духовно развитие, напредване и усъвършенствуване човек води смислено съществуване, издига личното си достойнство, живее в радост и задоволство и укрепва надеждата си за вечно спасение.

Съвършенството е хармонично развитие в пълнота на всички заложби и способности на човека. Ала в него първо и най-важно място заема религиозно-правственото възрастване и напредване. Човек може да завоюва големи постижения в областта на науката и техниката, на изкуството и литературата. Всичко това обаче малко ще бъде полезно за неговото благополучие и щастие и още по-малко за неговото вечно спасение, ако той същевременно не облагородява душата си, ако не възраства в благочестие и ако не се украсява с добродетели. Бог е всесъвършен и всесвет. Ние смиренно се прекланяме и се изгълваме с благоговен трепет пред Него, защото Той е всесвет. Затова в стремежа ни към съвършенство най-важна е борбата за морално издигане и възвисяване до светост. Тази истина изразява божествената повеля: „Бъдете свети, защото Аз Господ, Бог ваш, съм свет!“ (Лев. 19:2; ср. 11:45 — 46; 20:8).

Религиозно-правственото съвършенство, чието вътрешно съдържание е светостта, може да се постигне само чрез непрекъснато усилие, чрез постоянно духовно подвижничество, чрез системно и методично упражняване в добродетелите. Тук всяко нетърпение, всяка прибързаност и всяко пресилване имат гибелни сетнини. Правственото съвършенство, както и всяко друго съвършенство, не се извоюва изведнъж, а постепенно; то се изгражда върху малки победи, които човек всекидневно нанася на „звяра“, скрит в душата му. В този смисъл се изказва видният френски мислител Блез Паскал, като пише: „Добродетелта у човека се измерва не с необикновени подвизи, а с неговото всекидневно усилие“.

Всекидневните усилия за религиозно-правствено усъвършенствуване могат да останат безре-

зултатни или да дадат малко плод, ако не се извършват планомерно, системно и методично. Грехът — според картинния израз на св. Иоан Лествичник — има хиляди глави, с които той здраво се влива в духовната снага на човека, и само с последователна и упорита борба може да бъде отстранен от нея. Грехът „с помисъл след помисъл, с движение след движение поражява горкия човек и го влочи назад; той напада без всякакъв ред, от всички страни обхваща душата и я потапя в своите вълни. Цялото добро у човека се държи като на косъм и сам той всеки момент е готов да се откъсне от това, за което се крепи, и отново да се потопи в средата, от която е искал да излезе... Който е видял как малка искра се лута насам-натам в дим, но все още отстоява себе си, или как малко парче дърво се подхвърля от вълнуваща се струя ту нагоре, ту надолу, ту в ляво, ту в дясно, той ще види в тях образа на това, което става в тази минута с доброто желание на човека“.

Този отец на Православната църква, който така често е описал тежкото положение на човека в борбата му против греха, ни е завещал най-доброто досега ръководство за системно и методично религиозно-правствено усъвършенствуване. Затова Църквата е отредила да се чествува паметта му два пъти (на 30 март и на 4 неделя) през дните на Великия пост — най-благоприятното време за религиозно-правствено усъвършенствуване и за душевно спасение.

Св. Иоан Лествичник бил сириец по произход и живял от 525 до 616 година. Още от 17-годишна възраст той отишъл в Синайския манастир, където посветил целия си живот на подвижничество, като няколко години бил и игумен на манастира. Своя богат духовен опит той ни е завещал в бележитото си съчинение „Райска лествица“. То е наречено „лествица“, защото в него са посочени духовните упражнения, чрез които човешката душа постепенно се издига един вид като по стълба от земните низини на греха и порока към небесните висини на добродетелта и светостта.

„Лествицата“ на св. Иоана има 30 степени, съответно на броя на годините от земния живот на Господа Исуса Христа до възвръщането Му за обществено служение. По своето съдържание „Лествицата“ се разделя на две части. Първата част (гл. гл. 1—23) описва пороците, които поробват човешката душа и я водят към погубел. Втората част (гл. гл. 24—30) е посветена на христич-

янките добродетели. Според основната идея на „Лествицата“ човек първо трябва да се отрече от пристрастието си към земните блага и радости и чрез покаяние да очисти душата си от греховете. Отклони се по-напред от злото — говори св. Иоан Лествичник — и тогава ще можеш да почнеш да вършиш добро. Тук вече пред човешката душа се открива райският път на добродетелния възход, по който тя постепенно и с лекота се издига от една добродетел към друга, докато чрез любовта достигне до непосредно духовно общение със Самия Бог. Християнските добродетели една на друга са приемствени и една върху друга се изграждат. Поради това пътят на добродетелите не е труден и тежък; човек постепенно преуспява във всяка една от тях, като от по-лесните и леките се издига към по-висшите и трудните. По този начин човек се облекчава и самите трудности, претърпяни заради добродетелите, стават приятни и любими. Да се бориш със страстите си и да побеждаваш пороците си, от една страна, и да преуспяваш в добродетелите, от друга страна, е труден, но извънредно приятен подвиг. Чрез това християнинът изживява такова духовно облекчение и такава духовна радост и сладост, за които и понятия нямат людето, търсеци наслада само в светските удоволствия.

Пътят на религиозно-нравственото усъвършенствование, който сочи „Лествицата“, е изпитан, проверен и доказан като ефикасен не само чрез личния духовен опит на нейния съставител, но и чрез многовековния духовен опит на цялата Православна църква. Поради това Църквата свети то чачи паметта на св. Иоан Лествичник и високо цени неговата „Лествица“ като надеждно ръководство за религиозно-нравствено усъвършенствование. Това съчинение било преведено и на

старобългарски език още през 10 век. От него са се поучавали и чрез неговото ръководство са преуспявали в добродетелния подвиг и са се увенчавали с ореола на светостта наши родни подвижници и светци.

„Лествицата“ на св. Иоан Лествичник не е загубила своята ценност и днес — не само за монасите, за които пряко е предназначена, но и за миряните. Всички християни са призвани да се борят с греха, да побеждават страстите, да изкореняват пороците и да се украсяват с добродетелите. Още през времето на св. Иоана Лествичника някои миряни възразявали: „Как можем ние да водим подвижнически живот, като имаме жени и обществени задължения, които ни уплитат като в мрежа?“ На този въпрос на миряните св. Иоан Лествичник отговарял: „Всяко добро, което можете да извършите, правете го: никого не укорявайте, не крадете, никого не лъжете, пред никого не се превъзнасяйте, към никого не изпитвайте ненавист, не пренебрегвайте църковните богослужения, бъдете милостиви към нуждаещите се, не съблазнявайте никого, не се приближавайте към чужд дял и пазете съпружеска вяръност! Ако постъпвате така, не ще бъдете далече от Царството небесно!“

Да се вслушаме в тези отечески напътствия и непрестанно и неотклонно да се изкачваме по Лествицата на религиозно-нравственото усъвършенствование! Нека винаги помним, че — според думите на църковната служба в чест на св. Иоан Лествичник — неговата „Лествица“ принася винаги цъфтящи плодове на учението, което насладава с трезвост сърцата на внимаващите в него; тя води човешките души от земята към небесната и вечна слава.

Д-р Ив. Г. Панчовски

Молитвено обращение

КЪМ СВ. БОГОРОДИЦА НА ВЕЛИКОТЪРНОВСКИЯ МИТРОПОЛИТ СОФРОНИЙ, ПРОИЗНЕСЕНО НА ПЪРВИЯ БОГОРОДИЧЕН АКАТИСТ В КАТЕДРАЛНАТА ЦЪРКВА В ПЕТЪК НА 23 МАРТ 1956, ГР. ВЕЛИКО ТЪРНОВО

О, всевъзпявана Майко, която си родила най-светото Слово на всички светии!

Приеми нашите молитви и ги принеси на Твоя Син и Бог, Исуса Христа, да спаси нашите души, и с благоворен мир да умири света!

В усилни години и тежки дни народи и човеци — прегърбени под бремето на много грехове и пороци, изтощени в кръвопролитни войни, заслепени от лютите страсти към светска нетрайна слава, към скоропреходно и измамно богатство, към земна власт и чест — днес, както всеки ден и час, от всички земни краища, гдето човек живее, вярва и се моли в труд и надежда за мир и блаженство, за милост и истина, за любов и правда; от всички краища на земята страдащите човеци към Тебе, Майко Закрилнице, отправят молитвени стонове и повик да пратиш церителен балсам на изтерзаните им души и на скръбните им сърца.

И гордият Човек, измъчен от страдания, болести, свад и вражди; от земетресения, пожари и наводнения; от суша, глад, мор, се размисля в себе си и се връща, като блудния син, към Бога и към Тебе, Майко Богородице, и под Твоя небесен покров намира утеха, радост и мир.

В днешните времена на духовни идейни бури и заблуждения, Църквата на Твоя Син, която е стълб и крепило на истината (1 Тим. 3:15), в Тебе, Майко, вижда красния венец и завършък на тоя непоклатим стълб, на Който и портите адови няма да надделеят (Мат. 16:18).

Както при силни вихри и огнени мълнии птиците небесни търсят да се приберат в своите безопасни гнезда, или да се подслонят под някоя здрава стреха-убежище, така и нашите души търсят тихия покой на Твоята небесна Майчинска закрила.

О, Майко Света Богородице, приеми и нас, Твоите раби, които плаваме в развихрените бури на днешното житейско море, и ни дарувай мир и спасение в тихото пристанище на Твоя Син, Господа нашего Иисуса Христа, та, заедно с Ангел-

ския събор и с човеческия род, всички да Те възпяваме с едно сърце и с едни уста:

Радуйся, Благодатная,
Радуйся, Невесто, неневестная!
Амин

Богочитание

На първо място между длъжностите на християнина към Бога трябва да бъде поставено богочитанието. Според учението на философите-деисти човек не може да има никакви длъжности към Бога, защото между Бога и човека няма никакво общение. Бог, според тях, създал света и човека и след това се отдалечил от тях, като предоставил техния живот и развитие на законите в природата. Това учение на деистите е неоснователно. Бог е не само Творец на света, но и негов Промислител. Той се намира навсякъде в света, като се грижи за неговото битие и за постигане на целите, заради които е създаден. Нищо не е тъй близо до човека, както Бог. Човек живее у Бога и винаги, когато поиска, може да влезе в общение с Него. Бог — казва ап. Павел в знаменитата си реч в аеропага — „не е далеч от всекиго измежду нас: защото ние чрез Него живеем и се движим и съществуваме“ (Деян. 17:27—28).

Ако е необходимо човек да живее и общува с Бога, необходими се явяват тогава и известни длъжности на човека към Бога.

На първо място между тях, както бе споменато, стои богочитанието, тъй като то стои в основата на всички длъжности към Бога. Чрез богочитанието се изразява най-добре отношението към Бога. Ако иска човек да влезе в общение, с Бога, преди всичко трябва да прояви най-дълбока почит и благоговение към Него, каквито изобщо трябва да има всяко едно творение към своя Творец.

Три са главните основания, поради които човек трябва да почита Бога: I. Човек трябва да почита Бога, преди всичко, заради това, че Той е най-съвършеното същество в света. Ако се отдава почит на всички човеци, които са проявили някои съвършенства през време на своя живот — висок и широк ум, твърда и възпитана воля и др. п.—още повече трябва да се отдава почит на Бога, като най-съвършено същество в света. Бог обладава всички съвършенства в абсолютен смисъл. Той е дух всесъвършен и безпределен, знае всичко, може всичко да направи; Той е всесвет и всеблаг. Пред такова едно същество човек трябва да бъде изпълнен с най-голямо благоговение; II. Човек трябва да почита Бога след това и като свой Творец. Между всички блага, с които Бог е надарил човека, най-високо място заема битието. Всеки един нормален човек иска да живее, обича живота. Обичта на човека към битието е тъй голяма, че той понякога е съгласен всичко да даде, от всичко друго благо да се откаже, само да запази своя живот. Самото битие е най-голямото щастие на човека. А битие на човека е в състояние да даде само

един Бог. Не може човек да не почита Бога, Който му е дал най-драгоценния дар — битието. Човек трябва да почита Бога не само като свой Творец, но и като Творец на цялата природа, в която той се ражда и живее. Създадената от Бога природа не само дава всичко необходимо за поддържане на битието на човека, но прави това битие красиво и привлекателно; III. Човек трябва да почита Бога най-подир и като свой Промислител и Изкупител. Бог не само се погрижил да създаде човека, но в същото време се грижи непрестанно за запазването и развитието на неговото битие. Бог дава всичко необходимо за духовния и материален живот на човека. Той поддържа както неговата душа, така и неговото тяло. Когато човек съгрешил пред Бога и дълбоко паднал, като повредил своята духовна и физическа природа, Бог не го оставил в безпомощно състояние, а се погрижил за неговото изкупление и спасение, като допуснал да бъде принесен в жертва Единородният Негов Син. „Бог толкоз обикна света — казва Иисус Христос в беседата Си с Никодима — че отдаде Своя Единороден Син, та всякой, който вярва в Него, да не погине, а да има живот вечен“ (Иоан. 3:16).

Само този почита истински Бога, който, като съзнава дълбоко в душата си Божието всесъвършенство и величие, в същото време искрено признава своето ограничено битие, като творение на Бога, и се смирява, както се смирявали серафимите, които, стоейки пред престола Божи, затуляли лицата си пред неизразимото величие на Бога (Ис. 6:2—3). Без смирение не може да има богочитание. Гордите не са в състояние да почитат Бога и да се доближават до Него; те не могат да влязат в Божието царство. „Блажени са бедните духом, защото тяхно е царството небесно“, — казва Иисус Христос в проповедта Си на планината (Мат. 5:3). И тъй, истинското богочитание трябва да се заключава в смиреното съзаване на Божието съвършенство, в благоговението пред Бога и в дълбокото признаване на Бога, като Творец, Промислител и Изкупител на света и човека.

Човек е двусъставно същество, състои се от тяло и душа. Между тялото и душата съществува тясно взаимодействие. Като двусъставно същество, човек развива два вида дейност: душевна и телесна. Каквата е връзката между тялото и душата, такава е и връзката между духовната и телесна дейност на човека. Не може едната дейност без другата. Поради това, богочитанието, като дейност на човека, трябва да бъде двойко: духовно и телесно или вътрешно и външно. Човек трябва да почита Бога не само с душата си, но и с тялото, не само вътрешно,

духовно, но и външно, видимо. Това двойко богопочитание изтъква ап. Павел, като казва: „**Прославете Бога в телата си и душите си, които са Божии**“ (1 Кор. 6:20).

Вътрешното богопочитание се заключава в благоговението, което човек проявява към Бога в душата си. Вътрешно богопочитание пък човек проявява, когато вярва в Бога като всесъвършено и самобитно същество, като Творец, Промислител и Изкупител на света и човека; когато се надява на Бога и Го обича. Поради това три са добродетелите, чрез които човек изразява своето вътрешно богопочитание: вярата, надеждата и любовта към Бога. За вътрешното богопочитание говори Исус Христос в беседата Си със самарянката: „**Иде час и дошъл вече** — казва Той — **когато истинските поклонници ще се покланят на Отца с дух и с истина, защото Отец иска такива да бъдат, които Му се покланят**“ (Иоан. 4:23).

Външното пък богопочитание се заключава в благоговението, което човек проявява към Бога чрез разни видове действия. Към това богопочитание спадат молитвата, общественото богослужение, посещението на храма, спазването на празниците и постите. Към това богопочитание могат да бъдат отнесени също така изповеданието на вярата и проповядването на Божието слово,

клетвата и обетите. Някои, като Л. Толстой и др., отричат значението на външното богопочитание, но те в този случай забравят, че човек е не само духовно, но и телесно същество. Ако ние изразяваме и усиляваме почитта си към своите родственици и познати чрез разни видове действия — ръкуване, целуване на ръка, сваляне на шапка, поставяне на образите им на видно място в нашите домове — още повече трябва да изразяваме и засилваме чрез видими действия своята почит към Бога. Сам Исус Христос е отдавал важно значение на външното богопочитание, като посещавал Иерусалимския храм, като изгонил два пъти търговците от него, като почитал празниците, като се молил на колене в Гетсиманската градина и т. н. Външното богопочитание засилва вътрешното. Никога то не трябва да бъде отделяно от последното, защото без него губи своето значение. „Благият Господ — казва св. Иоан Златоуст — обикновено обръща внимание не толкова на нашите жертви, колкото на вътрешното разположение, с които ние ги извършваме, и съдейки по него, или приема, или отхвърля нашите жертви“ (Тълкувание на кн. Витие, 27,3).

Проф. Хр. Н. Гяуров

Вярата и знанието по учението на християнските философи от II и III в. в.

Периодът от живота на Христовата църква, който идва непосредствено след века на апостолите, се именува епоха на апостолските мъже. Литературните паметници от тази епоха се отличават с простота и безизкуственост; в тях се решават въпроси от нравствено-практически характер и не се отделя никакво място за умозрителни проблеми.

Тези особености се определяли преди всичко от това, че в древната църква влизали преди всичко трудещите се, подтиснатите и унижените в живота. „Гледайте, братя, какви сте вие, призваните: не мнозина сте мъдри по плът, не мнозина силни, не мнозина благородни“ (1 Кор. 1:26), писал ап. Павел на коринтските християни.

Освен това, радостното усещане на новия живот, дошъл като последица от Възкресението на Христа и Петдесетница, превръщало за тях истините на вярата в непосредствено преживяван факт, който не се нуждаел от специални изисквания и доказателства.

Но във връзка с бързото разпространение на християнството в църквата започнали да влизат и образовани езичници, добре запознати с ученията на философските школи; пред тях именно изпъкнала задачата да изяснят отношението между истините на вярата и достиженията на разума.

От друга страна, не само езическата маса, но и идеолозите на старата религия подхвърлили християнството на най-жестоки нападки, срещу които борбата можела да се води върху същата почва на философската аргументация.

Така, естествено, в християнската литература от първите векове се извършил преход от пълните с въодушевление, но прости нравствено-практически наставления към философското обосноваване на новата религия от апологетите и последующите учители и отци на Църквата. Във връзка с това, пред християнското съзнание се наложил въпросът за взаимоотношението между Богооткровената религия и естествената човешка култура, и в частност между религиозната вяра и знанието, добито със собствените усилия на човешкия разум.

* * *

В настоящата статия ще се помъчим да покажем как са решавали тази задача първите християнски философи. Ще изложим възгледите на апологета Иустина Мъченика, пръв по време християнски философ, на одного от първите основоположници на научното богословие — Климента Александрийски и на автора на първия опит за философска догматика — Оригена. Времето на техния живот заема периода от началото на втория до половината на третия век след Христа. Ценността на техните възгледи се определя от това, че те са се намирали в близост с източниците на християнството, и те живо са слушали и долавяли гласа на апостолското предание, а и все още са се проявявали много често и силно даровете на Св. Духа, които се изливали обилно върху древната Църква.

* * *

Св. Иустин Мъченик е първият по време християнски мислител, който облекъл възгледите си във философска форма. Неговият живот и дейност се отнасят към II век след Рождество Христово. По възпитание той е езичник, който прилежно изучил философията на своето време, като слушал представителите на различните съвременни нему философски школи. Той сам ни е изложил философските си търсения в съчинението си „Разговор с иудея Трифона“. Първоначално в търсене на истината той се заел с изучаването на стоическата философия. Тази система обаче не го удовлетворила, защото в нея се отделяло твърде малко място за Бога и въпросите за Него. Представителят на перипатетическата философска школа го отблъснал с користолобието си, искайки от Иустина заплата за преподаването му мъдрост, едвам няколко дни след като последният потърсил истината при наследниците на Аристотеля. Иустин намирал, че всеки, който продава мъдростта, е „недостоеен за името философ“. Прославеният с мъдростта си представител на питагорийската философска школа отказал да приеме в числото на учениците си Иустина, когато разбрал, че той е невежа в музиката, геометрията и астрономията, знанието за които, по мнението на този философ, се явява необходимо за отвличане на душата от чувствеността.

Тогава Иустин се обърнал към платониците. На изучаването на платоновската философия той посветил много време и особено много се възхищавал на нейната теория за идеите. В увлечението си той мислел, че скоро на крилете на своята мисъл той ще достигне способността да съзерцава самия Бог.

Но ето, че уединявайки се за спокоен размисъл близо до морето, св. Иустин среща старец „с почтен вид, с приятна и важна осанка“ и встъпва в беседа с него по въпросите, които съставлявали главния предмет на собствените му философски търсения. Старецът обръща вниманието му върху невъзможността да постигнем само с разума Върховното Същество; Бог се открива на вътрешното виждане на онези, които при стремежа да Го познаят с разума, прибавят чист, праведен живот и пълна добродетел. Освен това, старецът му казал, че от Своя страна Сам Бог дошъл на помощ на човеците, като им съобщил чрез пророците откровение за Христа, Който се явява на земята като Син Божи. След беседата със стареца, според собствените думи на Иустина, в сърцето му изведнъж загорял огън и той обикнал пророците и онези мъже, които са били другари на Христа, и размишлявайки в себе си върху словата на стареца, Иустин разбрал, че неговата философия е единствено потребна и полезна.

Така станало обръщането на Иустина към християнството.

След приемане на кръщение той не се отказал от обича си към мъдростта и продължавал да носи философската мантия, което давало право на всеки, който търсел истината, да встъпва в беседа с него. През останалото време на жи-

вота си, в качеството на странствуващ философ, той изходил от изток до запад цялата Римска империя, възвестявайки навсякъде онова, което му се открило като висша мъдрост.

Най-дълго пребивавал той в Рим; там той представил на императора две апологии, в които смело доказвал несправедливостта да бъдат преследвани християните. В Рим св. Иустин запечатал предаността си към своите християнски убеждения със мъченическа смърт.

Горещата вяра в откровенияте истини се съединявали у св. Иустина с дълбоко уважение към човешкия разум и към философията като негов продукт.

Философията — говори св. Иустин — е най-великото и драгоценно наше притежание пред Бога; само тя ни привежда при Бога и ни прави Нему угодни; тя прави истински свети тези, които са устремили ума си към философията. Без философия и здрав разум никой не може да притежава мъдрост. Затова всеки човек трябва да философствува и да счита това за най-важно и превъзходно нещо, а другите неща да смята за второстепенни. Но не само на философските системи, но изобщо на човешкия разум св. Иустин дава висока оценка. „Нищо не може да бъде по-добро от доказването, че разумът владее над всичко, и човекът, който го е направил своя опора и се опира върху него, може да гледа лутанията на другите и да види, че те не вършат нищо здраво и угодно на Бога“.

От какво се определя у св. Иустина това високо уважение към творческата деятелност на човешкия разум, което той съвмещава с вярата в истините на Откровението?

Източник и на двете деятельности св. Иустин счита Логоса, Втората Ипостас на Св. Троица, Чиято светлина невидимо осветява света и човещите. „Всичко, което някога е казано или открито като добро от философите и законодателите, е извършено от тях според мярката на съзерцаване Словото. . . Всеки от тях е говорил прекрасно именно затова, че отчасти е познавал посеяното от Словото Божие. Така че всичко добро казано от някого принадлежи на нас християните. Всички ония, които са живели според разума, са християни, макар да са минавали за безбожници, каквито са Сократ, Хераклит. Християни — това значи философи между варварите“.

Вторият източник за разпространението на истината между езичниците, според мнението на Иустина, били ветхозаветните писания и особено пророческите книги.

Благородната смелост, с която св. Иустин подавал своите апологии до императора и излизал на открити диспути с противници на християнството по площадите на Рим, му стрували живота. По присъда, издадена от префекта на Рим, стоическия философ Рустик, в царуването на Марк Аврелий, който се явява един от най-последователните привърженици на стоическата школа, поради отказ да принесе жертва на езическите богове, св. Иустин бил подхвърлен на бичуване и обезглавен.

(Следва)

Марин Дринов

(Поглед към миналото)

През настоящата година се навършиха 50 години от смъртта на първия български църковен историк-критик, възрожденец и народен будител Марин Ст. Дринов.

Поради големите му заслуги към Българската православна църква, позволяваме си да хвърлим поглед към миналото и си припомним с благодарност за този рядък родолюбец, който чрез научните си трудове прослави родината ни и спомогна за по-скорошното ѝ освобождение от петвековното робство.

Революционният Средногорски център Панагюрище, който даде на отечеството ни пламенни герои за борба с поробителя, роди през 1838 година и великия българин Марин Дринов.

Някои намират, че Дринов е архаичен и безинтересен. Такъв е той обаче за онези, които не го познават, и за онези, които съдят за него по някои негови малки прешки из областта на общата и църковна история. Мимо всичко, Дринов си остава величина от голям мащаб, родоначалник на научно-критичната българска история и звено между две епохи.

Получил първоначално образование в родния си град, където и учителствува, през 1858 той заминал за Русия — в Киев и Москва, за да продължи образованието си. Три години по-късно Дринов постъпил студент в историко-филологическия факултет на Московския университет, където, между другото, слушал и лекциите на известните професори-слависти Бодянский и Буслаев, а в 1865 завършил университета със степен кандидат по историко-филологическите науки. След това, в продължение на цели пет години, той пътувал из чужбина и изучавал архивите и паметниците, засягащи историята на южните славяни. След завръщането си в Москва през 1871 Дринов издържал магистърски изпит и приготвил магистърската си дисертация „Заселение Балканского полуострова славянами“, с която добива известност на учен-славист. На 25 май 1873 той станал професор по славяноведение в Харковския историко-филологически факултет, където се подвизавал цели тридесет години. През 1875 Дринов посетил родината си България, за да събере и в нея някои научни материали и да се запознае с положението на своя народ, който преживявал тежки години. Завръщайки се през 1876 в Харков, той изнесал в тамошния университет публична лекция на тема: „Болгария накануне ея погрома“, в която описал трагизма на своята родина и с която направил силно впечатление на руското общество.

В 1877 Дринов пристигнал с руските войски в България, където при обсадата на Плевен прекарал известно време лагерен живот, а след освобождението бил назначен за пръв софийски вице-губернатор при канцеларията на императорския руски комисар княз Дондуков-Корсаков, подир което станал и министър на народното просвещение и духовните дела във временното руско управление на княжество България. През 1879

той пак се завърнал в Харковския университет, откъдето княз Александър I го поканил да стане председател на Държавния съвет, но Дринов отказал, като предпочел да продължи научната си и професорска работа. В 1898 колегите на Дринов от Харковския университет му устроили заслужен празник, за да го прославят като професор и учен, а в 1903 Историко-филологическото дружество при същия университет отпразнувало с голяма тържественост тридесетгодишната му професорска и научна дейност.

Заслугите на Дринов били добре оценени и от българската интелигенция, която го почела с тържествен юбилей още през 1899 година.

Доколко е бил известен Дринов и на чуждия свят показва обстоятелството, че още на времето си той бил провъзгласен за член на руската, полската, чешка и хърватска академии и за почетен член на много други научни дружества и учреждения.

На 28 февруари (стар стил) 1906 година Дринов починал.

Това е накратко биографията на оная светла звезда, която цели 68 години блестяла с ярка светлина на българския хоризонт, със своите критически и обективни изследвания върху историята, езика и бита на нашия народ. Подобно на Паисий, Дринов много добре разбирал, че родната история, езикът, нравите и обичаите са главни фактори за пробуждането и закрепването на националното съзнание; че именно те са истинските и единствени нравствени сили, на които се крепи и държи всяка една народност, и за това поел върху плещите си тежкия кръст на народния будител. В пролятата кръв на народните встаници Дринов виждал кръвта и изкуплението на целия български народ от вековното робство; виждал и неговото право да бъде свободен, за което посветил и целия си живот в научно доказване на това право. В защита на тази кауза перото на Дринова не засъхнало ни за миг. Като втори Паисий, той тръгнал и се ровил в най-различни библиотеки и паметници и от ръката му непрекъснато се ронели историческите доказателства за национална и църковна свобода и независимост на българския народ. Неуморимото усърдие и великото търпение, с които Дринов се ровил из древните паметници на библиотеките във Варшава, Рим, Виена, Букурещ, Цариград, Москва и Женева, будят и днес възторг и благоговение във всеки истински българин. Поучително и безсмъртно остава написаното от Дринов. За голямо съжаление, мястото и времето не ни позволяват да запознаем читателите ни с всички негови бисери, които и днес не са изгубили цената си. Но ние не може да отменим без внимание 60-те години на миналия век, когато Дринов, макар и далеч от родината си, в Прага, зорко следил усилената борба на съотечествениците си с Гръцката патриаршия и вслушвайки се в най-насъщните нужди на народа си,

взимал дейно участие в тази толкова трудна, но знаменита и славна в нашата нова история епоха.

Паметна ще остане статията му „Страшни ли са за народността ни фанариотите и иезуитите“, писана от Женева и печатана в тогавашния Цариградски вестник „Време“ под редакцията на Т. Бурмов. В тази, както и в други статии, Дринов е разяснил някои страни от тъй наречения „Български църковен въпрос“, с което оказал и голяма нравствена и научна подкрепа на българските борци за църковната ни независимост.

Заслугите на Дринов се състоят именно в това, че той е първият българин, който схванал, че за насърчение на църковните ни и политически борци, не са достатъчни само обикновени вестникарски статии; справедливите искания на българския народ, както и историческите му права за църковна независимост, могат да бъдат доказани само чрез научни издирвания, основани на исторически документи и необорима истина. С тази цел той печата във Виена през 1869 книгата си „Поглед върху произхождението на българския народ и началото на българската история“, където убедително доказва правото на съществуване на българския народ като свободен и самостоятелен такъв, както и правото му да притежава автокефална и независима църква. Тази книга на Дринов, както и ценния му труд „Исторически преглед на Българската църква от самото ѝ начало до днес“, станали ценни историко-научни оръжия в горещата и дългогодишна борба на българския народ за политическа и църковна свобода. Особено с последната книга за Българската църква Дринов се явява като първоучител на всички по-сетнешни наши учители и професори по родната ни църковна история, както и като пръв научен апологет на вековната Българска патриаршия. Бележита е рецензията на Иречека за тази книга на Дринов: „Авторът ѝ направи голяма услуга на българската книжнина, която чрез това съчинение стъпва в кръга на европейските книжнини“.

Незабравима ще остане и статията на Дринов: „Българите и Константинополската патриаршия“, поместена в кн. 4 на руското списание „Беседа“ от 1871, която статия има колкото публицистичен, толкова и научен характер, защото с нея авторът открито защитава българските църковни права, въз основа на научни изследвания, против упоритостта на някои руски гъркомани, между тогавашните държавни мъже, които явно се стремят да оцетят великото дело на българите. Незабравима и ценна ще остане тази Дринова статия, защото в нея авторът ѝ с удиви-

телно логична и историческа аргументация посочва каноническото право на съществуване на Българската патриаршия като самостоятелен и независим институт. Тук Дринов справедливо упреква Цариградската патриаршия и посочва трагичната ѝ вина в нарушение осмото правило на Трети вселенски събор, което строго запрещава всяко посегателство върху независимостта на някоя църква. Поради изобилието на исторически доказателства в полза на независима Българска патриаршия, тази статия и днес не е изгубила своето значение.

Като принос за обогатяване на българската църковна историография служат и статиите на Дринов: „Три грамоти, дадени от император Василий II на Бълг. охридски архиепископ Иоан около 1020 г.“ и „Въпрос на българската и сръбска църква пред съдилището на Лионския събор в 1274 г.“, поместени в кн. кн. 7 и 8 на „Периодическо списание“, год. I (1873).

Трудът пък на Дринов: „Болгария накануне ея погрома“ за който стана дума по-горе, му отреджа почетно място между великите български народни будители. Тази му заслуга красноречиво бе засвидетелствувана през 1940 у нас със специална възпоменателна пощенска марка, увековечаваща го като действителен народен будител.

Не можем да отминем без внимание и църковно-историческата статия на Дринов: „О некоторых трудах Димитрия Хоматиана как историческом материале“, печатана във „Византийски Временник“, т. т. I и II, където той, въз основа на Хоматиановите свидетелства, решава и обяснява много тъмни въпроси от политическата и църковна история на Югоизточна Европа в първата половина на 13 век.

Като пропускаме десетки още научни трудове и статии на Дринова върху Българската църковна история, на онези наши читатели, които биха пожелали да ги проучат за назидание, посочваме т. II от „Съчинения на М. Дринов“ под редакцията на проф. В. Н. Златарски, печатани в София през 1911 година.

Накрай, ние обръщаме внимание и върху Дриновата статия: „Спомен за Ивана Сергеевича Аксакова“ (Период. сп., 1886), където накратко той излага как се е зародила у нашия народ вярата, че ще получи освобождението си от Русия („Дяда Ивана“), и как е възникнал в тази страна интересът към нашия народ и се е създало „славянофилството“, на което Дринов оста на верен до гроб.

Свещ. Т. А. Тодоров

Коменски — велик славянски религиозен педагог

Ян Амос Коменски е роден в гр. Комна (а според други — в Нивница, Моравия), на 28 март 1592 година, от родители, принадлежащи към религиозното общество „моравските братя“. Отначало учи в братственото училище на това об-

щество. Вече 16-годишен той постъпва в латинското училище в гр. Преров. След завършването му, той постъпва като студент в Хербонския университет. Тук изучава философия и богословие, тъй като имал силно желание да се отдаде

на служба на Бога и братството, като приеме свещеническо звание. Изучаването на Священото Писание и древните философи като Платона, Аристотеля, Цицерона и др., спомогнало за оформянето на неговия научен и християнски мироглед. През 1624 се завръща в Моравия и бива назначен за директор на братственото училище. На 24-годишна възраст бива ръкоположен за свещеник. През време на 30-годишната война (1618—1648), Коменски преживява много нещастия, загиват жена му и двете му деца, загубва цялото си имотно състояние и ценни ръкописи от своите педагогически съчинения. През 1628 Коменски бива заставен да напусне пределите на Моравия. Той се заселва в Полша и вече не се върнал в родината си.

През 1647 Ян Амос бива ръкоположен за епископ на моравското братство. Последно местожителство на педагога бил гр. Амстредам — Холандия, където преживял 14 години до края на живота си — 15 ноември 1672 година.

Той е написал 158 съчинения (не всички запазени). Най-голямо творчество проявил в областта на педагогиката, като дал нова насока във възпитанието и образованието и с право получил званието „Коперник на възпитанието“. От педагогическите съчинения на Коменски най-голямо внимание заслужават трудовете: „Великата дидактика“, „Майчино училище“ и „Отворена врата на езиците“.

„Великата дидактика“ е написана през 1632 година. Тя съдържа теоретичните основи на цялата образователна система на Коменски. В това съчинение авторът дава системно и ясно упътване, как да развиваме у младежта нравственост и благочестие, и я подготвяме за сегашния и бъдещия живот. „Великата дидактика“ в течение на векове остана книга за всички, които имат присърце възпитанието и обучението на подрастващото поколение.

„Майчино училище“ е ръководство, как да бъдат възпитавани децата в предучилищната възраст. В него великият педагог дава наставления за духовното и телесно развитие на децата, излизайки от сентенцията „здрав дух в здраво тяло“. За възпитанието през детската възраст той изтъква особената важност на примера.

„Отворена врата на езиците“ дава практически указания за изучаване на чужд език. За тая книга известният философ Бейл пише: „Даже Коменски ако беше написал само това съчинение, той с него би обезсмъртил името си“.

В мирогледа на Коменски Бог е Творец на света. Той като твори света, представя Себе Си, така че творението ни говори за величието на Твореца. Съсредоточие на всичко е Бог като духовна първооснова и последна причина. Човек е най-висшето творение, чуден микрокосмос и венец на Божията слава.

Целта на възпитанието, според Коменски, се състои в развитието на благочестието в подрастващото поколение. Тъй като за изходна точка на педагогиката на Коменски служи богословието, то целта на възпитанието се състои в богоуподобяването и достигане на вечно блаженство. Знанието, добродетелта и благочестието са трите главни условия за доброто възпитание, но най-висше от тях е благочестието. Във „Великата

дидактика“ Коменски пише: „Братя, моля ви, в името на Христа, като ви заклевам в щастието на вашите деца, не оставяйте безучастни в делото на възпитанието. Делото е важно, отнасящо се до славата на Бога и общо спасение на народите“. Човешкият дух е способен всичко да възприеме и се стреми към наука. Заради това човек има право на образование. Коменски разглежда възпитанието и образованието като най-висш дар Божии за създаване на добри граждани на държавата и предани членове на Църквата и за благоденствието на цялото човечество. В нашата душа, според Коменски, са вродени семена на добродетелност и религиозност; ако тези семена се развият, то самата природа ще ни доведе до щастлив живот. Умствените способности у детето той сравнява с Божии растения, които трябва да се поливат от страна на родители и възпитатели, а растежът и напредъкът ще дойдат чрез силата отгоре — от Бога. Три са главните предмети на обучението: Бог, светът и човек. Училището трябва да стане, по пътя на образователния процес, „работилница на човечност“. В създадените образователни учреждения, Коменски поставя за преподаване наред с общообразователните предмети и чисто богословски.

Дисциплината, като условие за ред в училището, Ян Амос свежда и към това: чрез съобразни дисциплинарни мерки да възбудиме у учащите се почитание към Бога, услужливост към ближния, ревност към знанията и изпълнение задачите на живота.

Цялостното образователно оформяване на човека като личност предполага: 1) научно образование; 2) добродетелност или нравственост и 3) религиозност — три гранитни камъка, върху които Коменски развива всички методични единици на преподаването по отделните предмети. Трите взаимно се предполагат. Религията дава основа на добродетелите, а те пък подтикват към постоянен стремеж за овладяване на всяко знание и изкуство, а последните трябва да се насочват към първите две. Мощният глас на Коменски и до днес достига до нас чрез ехото на вековете — затова че Священото Писание трябва да бъде алфа и омега на християнските училища. Священото Писание е понятно за всички — за прости и учени — и всеки в него може да намери утеха и услада. Изученото от Священото Писание, според Коменски, трябва добре да се свързва с вярата, надеждата и любовта — три царици на християнските добродетели. Без тях вратите на Царството Божие са затворени за вярващите. По пътя на възпитанието и образованието децата, младежта, а оттук и всички трябва да се насочват към пътя на истината, доброто и правдата.

Така че дидактично-педагогичните принципи на Коменски са изградени върху евангелските основи и те могат да послужат за наставление и укрепване на Христовата вяра в чистите детски и младежки души. Коменски израствал, живял и твори като непрестанно се вдъхновяваше и черпеше сили за творчество от Библията. Живота си той посвети на човека, брата, наследовника Христов. Душата му непрестанно копнееше да възпита и научи детето, ученика — бъдещия човек — на истината. Божественото провидение го бе призовало да направи чрез възпитанието и об-

разованието людетe добродетелни, за да бъдат достойни за Божията слава. Делото на Ян Амос Коменски ще остане завинаги най-богат принос на славянството в световната педагогическа литература. Съчиненията му ще останат неизчерпаем извор за творчество в областта на педагогиката. Коменски ще сияе пред хората с величието на дълголетния си неуморен труд и жи-

вот, в който никакви бури не са сломили вярата му в Бога, любовта му към ближния и света. Ето защо, възпоменанието за Коменски ще остане да живее на-веки в сърцата на приятелите на възпитанието.

Генчо Проданов
Студент

Ромео Чолаков

(3 септември 1897 — 8 март 1953)

На 8 март т. г. се навършиха три години от смъртта на един скромен, обичан от своите бивши ученици, езиковед, учител, възпитател и човек с рядко всеотдайно любящо сърце.

Ромео Петров Чолаков е роден на 3 септември 1897 година (стар стил) в гр. София. Произхожда от ученолюбиво семейство. Баща му Петър Чолаков — Зарин (починал на 1 декември 1952), автор на повече от седемдесет обемисти тома по кооперативни, финансови и банкови въпроси, вдъхва на младия Ромео от ранна възраст любов към книгата и към перото.

След завършването на класическия отдел при I софийска мъжка гимназия, Р. Чолаков, от любов към литературата, постъпва като студент по славянска филология и литература в Софийския държавен университет „Св. Климент Охридски“. С рядка упоритост, трудолюбие и с увлечението на човек, влюбен в своята специалност, Чолаков не само следи лекциите и активно участва в семинарните занятия на големите езиковеди Беньо Цонев, Александър Теодоров — Балан, Стефан Младенов, Стоян Романски, но още като студент основно проучва и се запознава както с техните научни трудове, така и с всичко по-значително в областта на славистиката в нашата и чуждата книжнина.

След завършването на висшето си образование (1924) и на стажа си във II софийска мъжка гимназия, той става учител по български език и литература в Софийската духовна семинария (от началото на м. септември 1926), където служи повече от 25 години — до последния час на живота си.

Работата си като учител Чолаков не само обичаше. Малко е да се каже „обичаше“. Струва ми се, че той на учителската катедра сякаш съществува. Аз не вярвам някой от неговите многобройни ученици да си спомни Чолаков нервиран, груб или невнимателен дори и към най-слабия ученик.

Още като студент Р. Чолаков публикува свои творби — предимно по езикови и литературни въпроси — в нашия ежедневен и периодичен печат. Цели 35 години неговото име краси страниците на най-добрите наши съвременни списания и вестници. Автор е на повече от хиляда монографии, статии, есета, критични отзиви и др. Печатал е в списанията „Българска мисъл“ (където са поместени едни от най-вдълбочените и добри негови литературни и езикови проучвания, между които и статията „Вазовите стихо-

творения от 1889 год. Историко-критически бележки“, посочена между другото и в труда на академик Н. С. Державин върху живота и творчеството на Иван Вазов, изданието на руски от 1948), „Духовна култура“, „Развитие“, „Българосъветска дружба“ и др.; във вестниците „Мир“, „Работническо дело“, „Отечествен фронт“, „Изгрев“, „Радикал“ и пр.; в седмичниците „Църковен вестник“, „Развигор“, „Литературен глас“, „Народен пастир“, „Литературен фронт“ и др. Между другото той ратува за чистотата на българския език и воюва против „чуждиците“. С особена сила се прояви публицистичното му дарование след 9 септември 1944, когато се зае да популяризира у нас достиженията и величието на съвременния руски език, съветската славистика и новото отношение към класиците на руското художествено слово. Плод на тая му дейност са множество негови статии, част от които излязоха през 1947 в отделна книга под заглавие „**Величието на руския език**“, София, 1947, 107 страници.

Публицистичната дейност на Чолаков е тясно свързана с неговата научна и библиофилска работа. В личната си библиотека той бе набрал над две хиляди тома. С вяща, любов и грижата на рядко съзнателен културен труженик в продължение на четиридесет години той бе събрал ценна сбирка от български старопечатни книги, цяла колекция на руски издания (някои от които са библиографска рядкост днес) отпреди и след Октомврийската революция по езикови въпроси и славянознание, и пр.

Наред с публицистиката Чолаков работи и в областта на българската литературна и езикова история. Той е автор на първото у нас езиково изследване на Паисиевата „История славяно-болгарская“. В бележитото си проучване „**Бележки за езика на Паисия Хилендарски**“, София, 1927 година, Р. Чолаков изследва езика и правописа на о. Паисия, неговия стил и синтаксис. Пръв Чолаков обърна внимание и върху тая страна от малката книжка на тоя монах „тъмен, непознат и бледен“.

Искрено родолюбие и чист патриотизъм блика и от историческото му изследване „**Поп-Методиев и летописен разказ за потурчването на Чепинските българи**“, София, 1925 година — една оригинална и твърде интересна монография върху този летописен разказ.

Павел Генковски

Как е умрял Волтер?

Дълго време се е вярвало, че Волтер е умрял, без да се помири с Църквата. Нови документи, намерени напоследък в архивите на един парижки нотариус, установяват обаче обратното. Тези документи са обнародвани от Жак Донвез във „Фигаро литерер“ от 7 август 1954.

Волтер е пристигнал в Париж на 10 февруари 1778. Той се е настанил у дома на маркиз дьо Вийет, ул. дьо Бон. На 20 февруари той отправя едно саморъчно писмо до абата Голсие, свещеник към енорията Сен-Сюлпис, в което казва:

„Съм на 84 години. Скоро ще се явя пред Бога, Създателя на всички светове. Ако има да ми съобщите нещо особено и което си струва труда, за мене ще бъде дълг и чест да бъда посетен от вас“.

Писмото е датирано и написано от самия Волтер.

На 26 февруари, с една записка, която не е саморъчна, Волтер моли свещеника „да си даде труда да го посети колкото е възможно по-скоро“.

На 2 март Волтер е посетен от абата Голсие и написва собственоръчно следната декларация:

„Подписаният декларирам, че от четири дни бидейки атакуван от повръщане на кръв, на осемдесет и четири годишна възраст, и не можейки да отида в църква, г. кюрето на Сен-Сюлпис, благоволявайки да прибави към другите свои добри дела това да ми изпрати г. абата Голсие, свещеник, аз се изповядах пред него, и ако Бог рече, умирам в светата католическа религия, в която съм роден, с надежда, че Божията милост ще ми прости всички мои прегрешения, и че ако някога аз скандализирах Църквата, искам прощане за това от Бога и от нея.

„(п.) Волтер.

„2 март 1778, в къщата на г. маркиз дьо Вийет.

„(В страни) В присъствието на абата Миньо, мой племенник, и на г. маркиз дьо Вийвей, мой приятел.

„(п. п.) Миньо, Вийвей“.

На 30 май 1778, абатът Голсие бива извикан наново при болния, но го намира в агония. Волтер умира същия ден привечер. Погребението му е било извършено в едно провинциално абатство.

Л. Ч.

ХУДОЖЕСТВЕН ОТДЕЛ

ДА СЕ ПРЕГЪРНЕМ, МИЛНИОНИ ХОРА

Да се прегърнем, милиони хора,
ах, стига злоба и вражда!
И ти, кат' смел орел, лети в простора
химн дивен, химн на любовта!

С любов света прекрасен Бог създаде
и жертва Своя Син за нас.
С любов промисля Той за битието —
крепи го с титанична власт.

В сърцата ни като неземна песен
трепти от Божий плам повеи
и носи на земята мир небесен,
лъчи на щастие пилей.

Любов — божествен дар и плам прекрасен.
Любов — единство от души.
Гранитна! Теб ни зло, ни враг ужасен,
ни бомба атомна руши!

Да бях разгърнил се, тънтяц вулкан
изригнал с пламъка на любовта;
да имах глас на южен ураган,
бих викнал пламенно в света:

Да се прегърнем, милиони хора,
светът е много озлобен.
В прегръдка братска, в нейната опора,
да срещнем пурпурния ден!

Антоний ХУБАНЧЕВ

ОФИЦИАЛЕН ОТДЕЛ

БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

Св. Синод

№ 4189—32

6 април 1956 година

София

До епархийските началства в страната

Ваше Високопреосвещенство,

Св. Синод в заседанието си на 2 март 1956 взе следните решения във връзка с уреждане на синодалните и епархийски лечебни и почивни станции през 1956 година:

Да се уредят три синодални лековища (лечебни станции) в Банкя, Несебър и Поморийския манастир „Св. Георги“, за нуждаещите се от лекуване свещенослужители, църковнослужители и членове от семействата им.

Да се уреди и едно балканско летовище (почивна станция) в Калоферския девически манастир за почивка на свещенослужители, църковнослужители и техните семейства.

Желаещите да получат легло в лечебните станции Банкя, Несебър и Поморие следва да съобщат веднага в съответната митрополия, с оглед митрополията да съобщат в Св. Синод най-късно до 15 май т. г. колко кандидати за лекуване имат. За почивната станция в Калоферския девически манастир сведенията следва да се получат в Св. Синод най-късно до 30 май т. г.

В лечебните станции в Банкя, Несебър и Поморийския манастир ще се допускат само ония свещенослужители, църковнослужители и членове от семействата им, които имат действителна нужда от лекуване там. Всички кандидати да получат легла в тези станции следва да представят в митрополията заявление с курортен лист от поликлиника, в който изрично да е казано, че болният се нуждае от лекуване в Банкя, Несебър или Поморие. В Св. Синод да се препращат молбите за тези станции само на ония кандидати,

които се нуждаят от лекуване в тях. Кандидатите да получат легло в Калоферския девически манастир представят също курортен лист от поликлиника.

В синодалните и епархийските лечебни и почивни станции се внасят следните летовищни такси: 80 лв. за свещенослужител (църковнослужител) и 60 лв. за член от семейство. Св. Синод, митрополитите и църковните настоятелства внасят от тия такси по 40 лв. за режийни разноски, а свещенослужителите (църковнослужителите) внасят само 40 лв. за себе си и 20 лв. за член от семейството.

Кандидатите за лекуване и почивка в синодалните и епархийски станции следва да представят в съответната митрополия, в определения срок, още и протоколно решение на църковното настоятелство, че то ще заплати режийните разноски за свещенослужителя (църковнослужителя).

В лековището Баня ще се уредят пет сменя: I смяна от 1 юни до 21 юни; II смяна от 24 юни до 14 юли; III смяна от 17 юли до 6 август; IV смяна от 9 август до 29 август; V смяна от 1 септември до 21 септември т. г.

В лековището Несебър ще се уредят три сменя: I смяна от 26 юни до 16 юли; II смяна от 19 юли до 8 август; III смяна от 11 август до 31 август т. г.

В лековището Поморие ще се уредят две сменя: I смяна от 10 юли до 30 юли; II смяна от 2 август до 22 август т. г.

В летовището в Калоферския девически манастир ще се уреди една смяна — от 16 юли до 5 август т. г.

Епархийски лечебни и почивни станции:

Пловдивска епархия. — Пловдивската св. митрополия открива лечебни станции в следните населени места: В с. Хисаря и с. Стрелча по шест сменя, а в с. Наречен седем сменя, както следва: I смяна от 1 юни до 20 юни; II смяна от 22 юни до 11 юли; III смяна от 13 юли до 1 август; IV смяна от 3 август до 22 август; V смяна от 24 август до 12 септември; VI смяна от 14 септември до 3 октомври; VII смяна само за Наречен — от 5 октомври до 24 октомври. Стол има само в Хисаря.

Старозагорска епархия. — Старозагорската св. митрополия урежда лечебна станция в баните при с. Ягода, Казанлъшко, с четири сменя: I смяна от 1 юни до 20 юни; II смяна от 22 юни до 11 юли; III смяна от 13 юли до 1 август; IV смяна от 3 август до 22 август. Лекуващите се могат да си уредят стол, тъй като там има необходимия кухненски инвентар.

Сливенска епархия. — Сливенската св. митрополия урежда лечебна станция в Сливенските минерални бани с три сменя: I смяна от 15 май до 4 юни; II смяна от 8 юни до 3 юли; III смяна от 14 юли до 9 август. Стол няма.

Търновска епархия. — Търновската св. митрополия урежда почивна станция в Соколския манастир, Габровско, с три сменя: I смяна от 16 юни до 6 юли; II смяна от 7 юли до 27 юли; III смяна от 28 юли до 16 август. Стол има.

Служител, който получава под 400 лв. месечна заплата, се освобождава от летовищна такса в синодалните и епархийски станции. От такава се

освобождават и членовете на семейството му. Служителят следва да представи служебна бележка за размера на заплата си.

В синодалните и епархийски лечебни станции деца под седем години не се допускат, а над седем години заплащат таксата.

За епархийските станции молбите се подават до съответната митрополия най-късно до 30 април т. г.

За по-подробни сведения кандидатите да се отнасят до Св. Синод и съответната митрополия.

Препоръчваме се на св. ви молитви и оставаме ча Ваше Високопреосвещенство в Христа брат,

За Председател на Св. Синод:
† Врачански митрополит Паисий

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЕТОПИС

Благодарност. — Негово Светейшество патриарх Кирил благодари на всички, които му изказаха устно, телеграфно или писмено съболезнования по случай смъртта на неговия брат Христо, 30-годишен служител по ведомството на Българската православна църква.

Персонални промени в Канцеларията на Св. Синод на БПЦ. — От 1 януари 1956 Св. Синод на БПЦ е назначил при канцеларията си следните длъжностни лица: архимандрит Горазд, досегашен протосингел на Софийската митрополия, за началник на Протокола при Св. Синод (новосъздадена служба); свещеноиконом Никола Ничев, досегашен енорийски свещеник при храма „Св. Георги“ в София, за началник на отдела културно-социални грижи за подпомагане служителите по ведомството на БПЦ (новосъздадена служба, след прекратяване съществуването на Съюза на свещеническите братства в България, ср. ЦВ, бр.34 от 30 юли 1955); свещеник Светослав Драгиев, досегашен енорийски свещеник при храма „Св. Богородица“ в гр. Бургас, за началник на отдела църковни производства; Милко Ст. Шарич — за началник на бюрото за плащане в отдела за църковни монополи и снабдяване; Александър Станиславов — за референт-докладчик в отдела на свещеноиконом Никола Ничев; проф. Никола Саранов — за счетоводител-ръководител в същия отдел (от 1 февруари 1956).

† **Знеполският епископ Флавиан почина.** — На 1 април т. г., след дълго боледуване, се престава о Господе в Присовския манастир „Св. Архангел Михаил“, Великотърновска епархия, където прекарваше последните си години, Негово Преосвещенство Знеполският епископ Флавиан, роден в село Церова курия, същата епархия, на 28 януари 1884, бивш ректор на Священническото училище в Черепиш, ректор на ПДС, игумен на Рилския манастир, викарий на св. Софийска митрополия и пр. Погребението му е било извършено на 3 с. м. в същия манастир.

Бог да дари душата му с вечен покой!

Извънредна сесия на Св. Синод в пълен състав. — На 10 април 1956 бе свикан в София на извънредна сесия Св. Синод в пълен състав, за да разгледа някои бързи текущи въпроси от неговата компетентност.

† **Христо Марков Константинов.** — На 3 т. м. почина в София, след продължително боледуване, Христо Марков Константинов, на 64 години, брат на Негово Светейшество Българския патриарх Кирил. Покойният служеше от дълги години при Канцеларията на Св. Синод, напоследък като началник на техническото отделение. Отелото му се извърши на 4 април сл. пл. в столничния храм „Св. Георги“ от Негово Високопреосвященство Варненския и Преславски митрополит Йосиф, в съслужение с Техни Преосвященства Левкийския епископ Партений, Главнишкия епископ Стефан, Траянополския епископ Симеон, Макариополския епископ Николай и голям брой архимандрити и свещеници. Митрополит Йосиф произнесе прочувствено слово за живота и личността на покойния, а Негово Високопреподобие архимандрит Горазд говори от страна на служителите при Св. Синод. От името на същите бе положен и венец от живи цветя.

Да бъде вечна паметта му! Бог да го прости!

Нов протосингел на св. Софийска митрополия. — От 1 януари 1956 за протосингел на Софийската митрополия, на мястото на архимандрит Горазд, който минава на работа в Канцеларията на Св. Синод, е назначен архимандрит Иоан, досегашен протосингел на Ловчанската митрополия, която длъжност остава вакантна.

Скръбна вест. — На 9 март т. г. е починал в София на 84-годишна възраст Захарий Дойчинов, бивш дългогодишен служител при Канцеларията на Св. Синод. Бог да го прости!

Съобщения. — Съставен е комитет за организиране в София другарска среща на завършили 24-ти випуск на Софийската духовна семинария през 1931.

Умоляват се свещениците да уведомят цивилните съвипусниците, в селището и околния, да дадат сведения за покойните другари и да се обадят за допълнителни оточнения на следния адрес: СОФИЯ, ул. Г. Вашингтон, 47, църква „Св. св. Кирил и Методий“, прот. Лука (Вълко) Ив. Кадиев.

— Поканват се всички завършили 29-тия випуск на Софийската духовна семинария през 1936 да се обадят незабавно на свещ. Николай Михов Найденов, ул. Зайчар, 86, София—9, във връзка с уреждането на другарската им среща по случай 20 години от завършване курса на семинарията. Срещата ще се състои на 5, 6 и 7 юни т. г. в гр. София.

Сътрудниците и дописниците на ЦВ, които натоварват трети лица да получават хонорара им от касата на Синодалното издателство, трябва да снабдяват същите с нотариално заверено пълномощно, в което да се споменава изрично, че упълномощеното лице има право да получава и парични суми. Това пълномощно ще бъде представяно на касиера на издателството при всяко получаване на парична сума.

Ректоратът на Духовната академия съобщава, че се открива състезание за доцент, по Литургика при катедрата по Литургика (с Църковна археология, Християнско изкуство и Църковен устав с химнология) със срок 1 ноември 1956 година.

Кандидатите трябва да са завършили висше православно богословско образование. Доцент по литургика мо-

же да бъде само духовно лице. — София, 9 април 1956. — От Ректората.

Изгубените кръщелни свидетелства на Петър В. Атанасов, Костадин Петров Ламбрев, Петра Кръстева, Васил Стоилов Александров, Панайот Г. Величков, Георги Ил. Давчев, Ангел Ст. Ганев, Димитър В. Александров, Васил А. Кумчев, Петра Хр. Ставрева, всички от с. Добролък, околия Асеновградска, да се считат невалидни. Издадени са дубликати. — Енорийски свещ. Хр. п. Димитров.

ВЪНШНИ НОВИНИ

Ново издание на Библията в СССР. — Според съобщение на „Ла Ви протестант“, бр. 3 от 20 януари 1956, предстоящо е излизането от печат на ново издание на Библията на руски език. Новото издание на Библията е приготвено под непосредствените грижи на Негово Светейшество Московския и на цяла Русия патриарх Алексий и под ръководството на Крутишкия и Коломенски митрополит Николай с участието на специалисти по материята. Новата Библия ще излезе в тираж от няколко стотин хиляди екземпляра. Необходимото количество хартия е било отпуснато от държавата специално за тази цел. Това ново издание ще задоволи силното търсене на Библията от вярващите в СССР.

Австрия. Църквата и семейството. — Според съобщение на същия седмичник, бр. 10 от 9 март 1956, синодът на Протестантската църква в Австрия е решил да отправи за Възкресение Христово послание до вярващите, в което ще бъдат разгледани въпросите за брака и семейството. В Австрия напоследък намаляването на ражданията взема твърде обезпокоителни размери. Процентът на ражданията сега е 14,8 за хиляда жители (което е на най-ниския процент за раждаемостта в Европа), като във Виена този процент спада на 7,1 за хиляда. Въпросът за раждаемостта е свързан с въпросите за упадъка на нравите, за развода и за абортите (чийто брой достига годишно внушителната цифра от 200,000).

Държавата в този момент обсъжда новите мерки, които трябва да се вземат за закрила на семейството.

Изгонването на архиепископ Макариос от Кипър от страна на английските власти е възбудило вълна от негодувание сред вярващите на православните църкви. По този повод „Ла Ви протестант“, бр. 11 от 16 март 1956, бележи: „Макар че дейността на архиепископа като църковен ръководител и неговата дейност като политическо ръководно лице да са логически различни, те не могат да се отделят напълно една от друга в съзнанието на народа. Ясно е прочее за всички засегнати в случая, че този акт, насочен срещу главата на една църква, е намерил дълбок отзвук сред старите православни църкви“. — Л. Ч.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. По Лествицата на религиозно-нравственото усъвършенстване. — Д-р Ив. Г. Панчовски.
2. Молитвено обращение към Св. Богородица на Великотърновския митрополит Софроний, произнесено на първия Богородичен акатист в катедралната църква в петък на 23 март 1956, гр. Велико Търново.
3. Богопочитание. — Проф. Хр. Н. Гяуров.
4. Вярата и знанието по учението на християнските философи от II и III в. в. (I).
5. Мария Дринов (Поглед към миналото). — Свещ. Т. А. Тодоров.
6. Коменски — велик славянски религиозен педагог. — Генчо Проданов, студент.
7. Ромео Чолаков (3 септември 1897 — 8 март 1953). — Павел Генковски.
8. Как е умрял Волтер? — Л. Ч.
9. Художествен отдел: Да се прегърнем милиони хора, (стихотворение). — Антоний Хубанчев.
10. Официален отдел.
11. Църковна и обществена летопис.
12. Външни новини.